

Pinksteren 2019 **DE GEEST DOORGEVEN**

Binnenkort vieren wij als christenen opnieuw het pinksterfeest. Gods Geest geeft angstige leerlingen van Jezus moed en maakt hen tot missionaris. Vele weekenden bezoek ik als bisschop parochies om aan groepen vormelingen het heilig vormsel toe te dienen. In de rooms-katholieke traditie vormt het vormsel een van de zeven sacramenten. Vormen komt van het oude woord 'vromen'. Wij kennen dat woord ook uit ons volkslied. Het betekent zoveel als 'sterk', 'dapper'. God wil met zijn Geest mensen sterk en dapper maken in het geloof en de vriendschap met Christus.

Feest

De sfeer in een parochie waar het heilig vormsel wordt toegediend is altijd extra feestelijk. Maandenlang zijn de vormelingen en hun begeleiders met elkaar opgetrokken. Als het goed is, hebben de aanstaande vormelingen hun kennis van het christelijk geloof opgefrist. In het vormsel komt God ons liefdevol nabij. Tijdens de kennismaking met de vormelingen, meestal direct voorafgaand aan de viering, probeer ik dat element extra accent te geven.

Heel beeldend gezegd: in ieder sacrament geeft God een kus.

Helper en Trooster

In de preek probeer ik de vormelingen, meestal tieners, wat geestelijk voedsel mee te geven. Zij leven in een seculiere cultuur en hebben vaak de nodige vragen en twijfels. Lichamelijk en geestelijk moeten zij nog uitrijpen tot volwassen mannen en vrouwen. Belangrijke beslissingen rond beroep en relatie komen spoedig op hun weg. Tegen die achtergrond kunnen zij de Geest als Helper op hun levensweg goed gebruiken. En ongetwijfeld zijn er perioden in het leven dat Gods Geest ook als een Trooster aanwezig wil zijn.

Tijdens de vormselviering bidden wij dat de vormelingen uitgroeien tot gelukkige mensen maar vooral ook tot bewuste leerlingen van Jezus Christus. Als het goed is, vormt het vormsel geen zwerfsteen in het bestaan, maar worden jonge mensen gemotiveerd verantwoordelijkheid te nemen voor het geloof van hun doopsel.

Tijd van de waarheid

Wij leven in een, voor de Kerk van ons land, spannende tijd. Rond de plaats van de Kerk en het christelijk geloof in de Nederlandse samenleving bestaat veel onzekerheid en verwarring. Met name de overdracht van het geloof op de nieuwe generaties verloopt bijna overal moeizaam. In die zin leven wij in de tijd van de waarheid. Het is nog onduidelijk hoe de vormelingen de Kerk van morgen gestalte zullen geven. Maar zeker is wel dat zonder hun inzet de voortgang van het Evangelie van Christus in onze streken in gevaar komt. Ik wil er echter op

vertrouwen dat God zijn Geest heilzaam laat werken tot opbouw van onze Kerk maar ook van onze samenleving.

Christelijke herleving

Wanneer jonge mensen worden gevormd, worden ook andere katholieken in de viering weer herinnerd aan hun eigen vormsel. Aan ieder van ons is de Geest doorgegeven als bron van leven. In kracht van Gods Geest kunnen wij geloven, hopen en liefhebben. Door de Geest kunnen wij bidden en Jezus herkennen als de onovertreffbare openbaring van God. De Geest opent ons de ogen voor Jezus en verbindt ons met Hem als de weg naar de Vader. Zo hoop ik oprecht op een nieuw Pinksteren, ook in onze streken. Het vuur van de Geest wil onze geloofsgemeenschappen vernieuwen en revitaliseren. Juist in onze dagen kunnen wij niet meer alleen op de winkel passen. Het zal moeten gaan om vernieuwend missionair pastoraat. Zo kort voor het pinksterfeest bid ik dat de Geest over ons allen vaardig mag zijn. Wij heten niet voor niets christenen: gezalfden met de Geest. In kracht van Hem zijn wij geroepen om Christus en zijn Evangelie zichtbaar te maken in de wereld van vandaag.

Mgr. dr. Gerard de Korte

Agenda

juni 2019

(ma-vrij 8.30 uur Eucharistie in de kathedraal tenzij anders vermeld)

- 1 17.00 uur viering Best b.g.v. 200-jarig bestaan van de parochie
- 2 10.00 uur H. Mis kringgildedag, Gerwen
- 3 11.00 uur permanente raad, Utrecht
17.30 uur Comité van Aanbeveling VBOK
- 4 dag voor pastoraal werkers, abdij Koningshoeven, Berkel-Enschot
19.30 uur lezing Schaijk
- 5 studiedag met PKN, Oosterhout
- 6 10.00 uur stafvergadering
15.30 uur kapittelvergadering
- 8 10.30 uur Eucharistie in de kathedraal met kardinaal Sarah
- 9 Pinksteren
10.00 uur en 11.45 uur h. vormsel, kathedraal
- 10 Tweede pinksterdag
10.30 uur h. vormsel, Millingen a/d Rijn
- 11 10.00 uur verantwoordelijken Emmanuelgemeenschap
19.00 uur OMO
- 12 10.00 uur dienstverlenersoverleg
14.00 uur lezing dekenaat Oss-Ravenstein-Uden
- 13 verjaardag vieren met medewerkers
10.00 uur stafvergadering
- 14 14.00 uur lezing Radboud Universiteit
- 15 14.00 uur priesterwijding Stefan Mangnus o.p.
- 16 11.30 uur Eucharistie, Oss
- 17 19.30 uur lekenraad
- 18 11.00 uur bisschoppenvergadering, Vleuten
- 19 bijeenkomst Nederlands Christelijk Forum, Emmaus, Helvoirt
- 20 10.00 uur stafvergadering
19.30 uur parochievisitatie
- 21 14.30 uur Socires, Tilburg
20.00 uur lezing, Eindhoven
- 23 10.15 uur Pausmis, Den Haag
- 24 18.30 uur Eucharistie en diner Orde van Malta

- 26 14.00 uur KVO (Katholieke Vereniging voor Oecumene), Den Bosch
17.30 uur afscheid bouwadviseur P. Cremers, Boxmeer
- 27 10.00 uur stafvergadering
14.00 uur roepingenraad
- 28 14.30 uur afscheid burgemeester St. Michielsgestel
16.00 uur presentatie boek hulpbisschop
19.30 uur diakens, Postel
- 29 Eucharistie en tuinfeest jongeren, Tilburg
- 30 10.00 uur H. Mis Kringgildedag kring Maasland

Benoemingen / ontslagen

De zeereerwaarde heer **A.J. Verschure** te Knegsel per 1 juli 2019 wegens emeritaat eervol ontslag als pastor van de parochie Sint Willibrordus te Eersel.

De heer drs. **T.H.M. Gallé** te Ravenstein per 26 juli 2019 wegens emeritaat eervol ontslag van de opdracht en zending als pastoraal werker van Ziekenhuis Bernhoven te Uden.

Nieuwe vicaris-generaal

Hoe verbijsterd kun je zijn als je bisschop je de vraag stelt of je zijn vicaris-generaal wilt worden? Ik kan u zeggen dat de verwondering groot was toen mij deze vraag gesteld werd en er in eerste instantie alleen maar meer vragen door je hoofd heen spoken.

Beetje bij beetje worden die vragen beantwoord in gesprek en gebed en begint het tot je door te dringen. Mij raakte ten diepste het vertrouwen dat door de bisschop in je wordt gesteld. En tegelijkertijd dringt het besef door dat het ook een hele verandering betekent en je bestaande taken af moet sluiten.

Uiteindelijk heb ik op de vraag van de bisschop positief kunnen antwoorden en mag ik per 1 juni naast mgr. Mutsaerts vicaris-generaal van het bisdom zijn. De bekendmaking door de bisschop 16 mei aan de bisdommedewerkers, hun reacties en de vele positieve reacties langs allerlei media hebben mij bijzonder goed gedaan en maakt dat ik mij door velen gedragen voel voor deze functie.

Welke taken er precies op mij af gaan komen is nog onduidelijk, dat zal in de loop van de komende maanden verder afgestemd worden. De functie zal een parttime functie zijn, naast het parochiewerk. Hopelijk een mooie combinatie tussen parochie en bisdom. Als vicaris zal ik in ieder geval “moderator van de curie” worden en samen met andere stafleden het werk van het bisdomkantoor coördineren. Daarnaast word ik vormheer en zie ik er naar uit om parochies in ons bisdom beter te leren kennen. Waar nodig zal ik de bisschop representeren. Er ligt een uitdagende tijd voor ons: voor de parochies en voor het bisdom in het algemeen. We bevinden ons in een veranderende kerk, zowel pastoraal als bestuurlijk. En veranderingen zijn altijd lastig. Maar tegelijkertijd, als we stil blijven staan, verliezen we de veranderingen uit het oog. Soms zullen zware en moeilijke beslissingen gemaakt moeten worden, die niet zonder pijn en verdriet gedaan kunnen worden, maar nodig zijn om toekomst te garanderen. Maar ook mogen we

geestkrachtig bouwen aan een nieuw élan van de kerk.

In mijn werk als gelededegeerde voor Jeugd en Jongeren van ons bisdom hebben we als team telkens geprobeerd om jongeren hun weg met God te laten ontdekken. Jongeren – en vele anderen – zijn op zoek. Het is dan geweldig als je met ze mee mag lopen, over God en de kerk kunt vertellen, het leven kunt delen en hen mag zien groeien in geloof. Gods Geest werkt op vele wijzen!

Ik hoop dat ik, in de werkzaamheden die ik mag verrichten, mee mag werken om te bouwen aan de toekomst van ons bisdom en onze parochies. Dat we samen met onze bisschoppen, de vele pastorale krachten, bisdommedewerkers, parochiebestuurders en -vrijwilligers en gelovigen, ondanks moeilijke keuzes samen mogen bouwen aan de toekomst van de kerk in de ons bisdom.

In gebed verbonden,
Theo Lamers

Oecumene als communicatie

Kerk-zijn in de postmoderne geglobaliseerde en gedigitaliseerde wereld.

Oecumene is meer dan alleen met elkaar praten en reflecteren over theologische thema's en kerkelijk zaken. Voor velen is tegenwoordig oecumene uit beeld geraakt, enerzijds door een gericht-zijn op de kleiner wordende eigen gemeenschappen, anderzijds heeft oecumene voor veel mensen in een geglobaliseerde wereld haar betekenis verloren doordat de kerkgrenzen voor velen, in het bijzonder jongeren, niet meer relevant zijn. Twee tegengestelde bewegingen die oecumene juist haar relevantie en betekenis geven, waren ook

onderdeel van ons thema in de jaarlijkse ontmoeting in de week na Pasen met het Evangelisch-Lutherse bisdom van Kurhessen-Waldeck. “Die kraft von Kirche (und Diakonie) in einer älter werdenden Gesellschaft - unter besonderer berücksichtigung von säkularisierung und singularität”

Kerk en samenleving

Dit volmondige thema kwam op een aantal verschillende manieren aan bod. Vanuit ons bisdom werd dit thema benaderd door Mgr. De Korte op basis van vooral de diaconie, door Geert van Dartel van de Katholieke Vereniging voor Oecumene vanuit oecumene en door ondergetekende vanuit de visie van opbouw en spiritualiteit op basis van Karl Rahners visie op de kerk van de toekomst.

In onze excursie liet men ons vanuit de diaconie zien hoe Kerk ook anders dan alleen parochie of gemeente, opbouw kan plaatsvinden. Een oud en nog functionerend stationsgebouw diende als een soort patronaatshuis in een gemeente die geen kerk meer had. Daarnaast bezochten we een woonvorm van gehandicapten die door de Lutherse Kerk aldaar geleid werd. Dominees zijn daar vaak ook mensen met dubbel-functies. De directeur was een dominee die ook economie gestudeerd had. Een typisch Duitse context die wij in Nederland zo niet kennen.

Oorlogsverleden

Later bezochten we het slot van Waldeck-Pyrmont: de geboorteplaats van koningin Emma. Daar in Bad Arolsen werden we geconfronteerd met het oorlogsverleden waar ook de lutherse kerk een lange worsteling mee heeft gehad en nog steeds heeft. Wij brachten een bezoek aan het ITS. Dat is het International Tracing Service, dat zich bezighoudt met het traceren van slachtoffers van de Tweede Wereldoor-

log en van de migratiestroom als gevolg van die oorlog. Op indrukwekkende wijze werd duidelijk met welke systematiek mensen in de concentratiekampen werden geregistreerd. De ironie van dit alles is dat men vrijwel iedereen, zij het slechts in de vorm van registratie, terug kan vinden. Maar ook nabestaanden die van elkaar niet weten dat ze nog leven, kunnen via dit instituut hun familie en anderen terugvinden. Een van de medewerkers aldaar gaf ook diep getuigenis van haar geloof als Orthodoxe christen dat, gezien haar werk, diepe indruk naliert.

De tweede herinnering van de oorlog en vooral de andere schaduwzijde kwam aan het licht van prins Wittekind van Waldeck-Pyrmont. Als nazaat van een hoge nazi-officier en gezien zijn doopvoogden is hij een exemplarisch voorbeeld hoe iedereen in Duitsland linksom of rechtsom met dat oorlogsverleden geconfronteerd wordt. Iets wat wij ons in Nederland niet goed realiseren. Ook nu speelt dit verleden op een andere manier een rol en werpt zijn schaduw over de Duitse politiek en samenleving. Helaas is dat ook wereldwijd opnieuw een thematiek met het opkomende nieuwe nationalisme en traditionalisme dat ook het klimaat in onze kerken dreigt te vergifigen.

Afscheid

Verder stond deze bijeenkomst in het teken van het naderende afscheid van bisschop Martin Hein die in september van dit jaar zijn laatste dag als bisschop vervullen zal. Zijn functie wordt overgenomen door de nieuwe bisschop die komende maand zal gekozen worden door de synode. Voor het eerst zal het een vrouwelijke bisschop zijn.

Volgend jaar zullen wij als bisdom als gastgever mogen optreden.

Ieder jaar blijkt deze ontmoeting een bron van inspiratie te zijn voor alle deelnemers.

Ton Sip pr.

bisschoppelijk gedelegeerde voor de oecumene

Impulsdag voor tiener- en jongerenpastoraat op 15 juni

Op 15 juni 2019 organiseert het team Jeugd en Jongeren van het Bisdom van 's-Hertogenbosch een impulsdag rondom bibliodrama voor eenieder die betrokken is bij of geïnteresseerd is in tiener- en jongerenpastoraat.

Onder leiding van bibliodramadocenten Marie-Louise Vroemen en Tineke Dronkert ontdekken we de wereld van bibliodrama en leren we spelenderwijs hoe deze spelvorm een brug kan slaan tussen de Bijbel (teksten) en het leven van tieners en jongeren.

De dag begint om 10.00 uur met inloop

Colofon

De nieuwsbrief is een uitgave van het **bisdom van 's-Hertogenbosch**. *De BisdomNieuwsbrief wordt gratis verspreid bij het pastoraal kader en bij belangstellenden.*

Een bijdrage ter dekking van de kosten wordt op prijs gesteld (publiciteitsfonds NL63 INGB 0001 3284 65)

Aan- / afmeldingen en wijzigingen voor de nieuwsbrief kunnen doorgeven worden via het mailadres: nieuwsbrief@bisdomdenbosch.nl

Bezoekadres:

Parade 11

5211 KL 's-Hertogenbosch

Postadres: Postbus 1070

5200 BC 's-Hertogenbosch

T: 073 523 20 20

E: nieuwsbrief@bisdomdenbosch.nl

W: www.bisdomdenbosch.nl

Verschijnt elf maal per jaar

onder het genot van een kopje koffie of thee. Om 10.30 uur starten we met de inleiding, gevolgd door de workshops. Rond 13.00 uur sluiten we gezamenlijk af en is er tijd voor ontmoeting en uitwisseling tijdens de lunch.

Praktische informatie:

Datum: Zaterdag 15 juni 2019

Tijd: 10.00 uur – 14.00 uur

Locatie: Sint-Janscentrum,

Papenhulst 4 Den Bosch

Kosten: Deelname is gratis

Aanmelden: Graag vóór 5 juni

2019 via:

avdels@bisdomdenbosch.nl

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Laura

Nieuwlaat (tienerwerkster bis-

dom van 's-Hertogenbosch) via:

lvdun@bisdomdenbosch.nl

of 073 523 20 69

Open Kerkendag op 10 juni

Op tweede pinksterdag, maandag 10 juni, wordt voor de tweede keer een Open Kerkendag gehouden. In Noord-Brabant en Zeeland zijn tientallen kerkgebouwen open voor publiek. Meerdere parochies in ons bisdom doen mee aan het initiatief. Parochies kunnen zich aanmelden via de website: www.openkerkendag.nl

Op een digitale kaart op die website is te zien welke kerkgebouwen deelnemen aan de Open Kerkendag. De Open Kerkendag

wordt georganiseerd om mensen te betrekken bij de toekomst van kerkgebouwen, in voortgezet gebruik als godshuis of met een nieuwe bestemming.

“Voor parochies is het een kans om mensen (opnieuw) kennis te laten maken met de kerkgebouwen als huizen van God én van onderlinge gemeenschap”, schreef bisschop De Korte onlangs aan de parochies.

Voor de organisatie van de Open Kerkendag is de stichting Open Kerken opgericht. Daarin zijn de Brabantse Hoeders, de PKN en de bisdommen Breda en 's-Hertogenbosch vertegenwoordigd.

Meer informatie over de dag vindt u op www.openkerkendag.nl

Website katholieklevens.nl vernieuwd

Onlangs is de vernieuwde website van katholieklevens.nl online gegaan. [Katholieklevens.nl](http://katholieklevens.nl) is het videokanaal dat de Nederlandse bisschoppen in 2016 zijn gestart. In de voorbije jaren is katholieklevens.nl echter uitgegroeid tot veel meer dan alleen een videokanaal, mede daardoor kon de website een upgrade gebruiken.

De nieuwe opzet van de website geeft de bezoekers een betere ervaring. Ook krijgen onder ‘Voor parochies’ diverse materialen een plek, waar parochies gratis gebruik van kunnen maken. Overigens kunnen parochies de video's, podcasts en artikelen van katholieklevens.nl al langer gebruiken. De video's kunnen via hun link worden ‘embed’ op parochiesites, podcasts kunnen worden gelinkt en artikelen mogen worden overgenomen.

Katholieklevens.nl hoopt met de vernieuwde website de Nederlandse parochies nog beter van dienst te zijn met inspirerende verhalen en praktische materialen.